

Довгоочікувана радість

Олег Паламарчук

Пробудився після виснажливої зимової сплячки сивий, як паморозь, дід, виліз, мов той борсук, із хати-мазанки, звів очі до синього неба. Затамував подих. Забилося серце старого в очікуванні перших весняних грімниць.

Неспокійна весна прийшла на багатостраждальні землі, що поневірялися під панами-гнобителями. Не рік, не два накопичувався гнів народний — і грім мусив неминуче вдарити.

Спершись об тин, старий Карпо споглядав битий шлях, котрим тягнулися валки козацького війська, і далеко степом котилася луною їхня пісня. До дідового обійстя завернув молодий козак.

— Батьку, дайте води напиться, — попросив він лагідно.

Старий Карпо подав цебер з водою.

— Скільки тобі літ, юначе?

— Шістнадцять, — ледве зморщилося в посмішці безвусе обличчя.

— І не страшно тобі, молодому, на бій іти? А раптом загинеш? Хіба життя не миле?

Молодий козак не знав, що і відповісти.

— От ви, батьку, дожили до глибокої старості, може, і мені Бог допоможе.

— Я, — гордо задер голову старий Карпо, — всіх постів дотримувався, щонеділі церкву відвідував.

— А мені, — важко зітхнув молодий козак, — іноді й помолитися ніколи. Але я щасливий тим, що уже вільний, що не кланяюся гнобителям нашого народу. Скажіть, а чи багато ви мали радості, насолоди?

— Аякже, — поважно говорив старий Карпо, — кожна свята неділя для мене радість. Сам Бог заповідав святкувати. А що вже казати про різдво, паску?! Як тяжко мені не було на невіленьницькій роботі, та я знав: прийде неділя — відпочину, прийде коляда — відсвяткую. Так і тягнув усе життя від неділі до неділі, від свята до свята. Чекав і терпів. Бог милосердний, дивись — і нам, кріпакам-українцям, прийде полегшення.

— Чекати? — насупилися чорні юначі брови. — Скільки? Десять років? Двадцять? Сто? О, ні, батьку. Нехай ліпше я загину молодим, ніж продовжу рід нікчемних кріпаків, а коли переможу і виживу в боротьбі, то започаткую новий рід — вільний!

Пришпорив коня молодий козак — тільки курява за ним здійнялася. Дід Карпо аж закашлявся.

Відгомін кривавої битви доносився до Карпової хати, старий чоловік боявся і носа виткнути за поріг. Тремтів і молився. Коли на третю добу стихло, наважився визирнути на світ божий.

Повз дідове обійстя змилений кінь ніс важкопораненого козака.

— Хто тебе так, синку? — підійшов старий ближче.

— Люди, радійте, ви вільні! — перемагаючи біль, прошепотів скривавленими губами той самий молодий козак. — Немає більше гнобителів-ворогів наших...

— Воля! — загорілися очі у діда Карпа. — Нарешті, слава Богу! Цілий вік чекав, а таки дочекався! Дочекався!